

Адамович С. Фактор ядерного озброєння в процесі становлення Української державності.

В статті проаналізовано процес ядерного роззброєння в умовах отримання і становлення незалежності України. Автор утверджує, що Україна втратила ядерний статус в результаті внешнеполітичного тиску США, Російської Федерації, недальновидної політики вищого керівництва держави і складної громадсько-політичної і соціально-економічної ситуації в країні.

Ключевые слова: ядерное оружие, независимость, безъядерный статус, национальное возрождение, соборность, международная безопасность.

Adamovych S. Factor of nuclear weapon in the process of the Ukrainian statehood.

The process of gaining the Ukraine's independence and statehood development in the context of ensuring the unity and the defense of the country are analyzed in the article. The author of the study devoted particular attention to the process of acquiring non-nuclear status of Ukraine, which took place as a result of international political pressure of the USA and Russian Federation, shortsighted hasty decisions of the Ukrainian authorities and as a result of difficult socio-political and socio-economic situation in the country. The researcher of the article also paid attention to the potential opportunities and probable geopolitical consequences of the returning nuclear status by Ukraine in the future. The author considers possible to implement in Ukraine the measures to establish a closed cycle of production of nuclear materials and to return the nuclear status after appropriate international consultations, at the same time making efforts to create a non-nuclear defense system of the country.

Keywords: nuclear weapon, independence, non-nuclear status, national revival, unity, international security.

Андріюк В.В.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПОНЯТІЙНОГО ВІДОБРАЖЕННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ПРАВА

УДК 340.11; 340.116

Еволюція західної юриспруденції пронизана активним інтересом вчених-юристів до проблеми співвідношення публічного та приватного права, що відображено в численних наукових працях як філософсько-правового та загальнотеоретичного, так і спеціально-юридичного характеру. Особливо активно дослідження вказаної проблематики відбувалось впродовж останніх двох століть. Саме в цей час творчий пошук був зосереджений як на

дослідженні самого явища поділу права на публічне та приватне (а як відомо, вказаний поділ є критеріальною, конститутивною ознакою романо-германського типу правових систем), визначенні критеріїв розмежування публічного та приватного права, так і на виявленні природи, сутності, структури останніх як окремих підсистем права. Цей процес супроводжувався палкими дискусіями, постійними пошуками нових властивостей та граней досліджуваного феномену (мова йде про статичний поділ права на публічне та приватне), що відобразилось появою різних концепцій, в кожній з яких по-своєму розставлені акценти, визначені критерії, та навіть використовується власна термінологія щодо опису та пояснення співвідношення публічного та приватного права. Це дало змогу виявити спільне та відмінне у вказаних підсистемах, здійснивши таким чином їх розмежування за низкою критеріїв, окреслило онтологічну сутність і загальну методологію формування, трансформації та розвитку позитивного права, наскільки це об'єктивно можливо, в статичному аспекті. Наступним кроком в дослідженні проблеми співвідношення публічного та приватного права, який логічно продовжив попередній, стало вивчення їх взаємодії, що окреслило межі та вектор взаємовпливу і навіть взаємопроникнення елементів цих підсистем (динамічний аспект вказаного співвідношення). Кожен новий цілеспрямований погляд виявляв аутентичні грані, варіанти такого взаємопроникнення, що відкривало нові можливості для правового регулювання суспільних відносин в нових суспільно-політичних та економічних умовах.

Система координат української правової реальності теж включає явище системного поділу права на публічне та приватне через якщо не повну належність, то все ж стійке типологічне тяжіння національної правової системи до романо-германської правової сім'ї. Хоча поряд з цим, Україна "має власні традиції співвідношення приватного і публічного права та способи їх гармонійного співвідношення, що обумовлено особливостями формування і тенденціями розвитку національної правової системи" [1, с. 27].

Проте формування національної правової системи відбувалось і далі відбувається в умовах постійних перекосів у спів-

відношенні публічного та приватного права (від необмеженого панування публічного інтересу до такого ж домінування приватного начала, хибного поєднання правових засобів та інструментів з різнорідних підсистем права, різних моделей правового регулювання). В Україні спостерігаються невідпрацьовані механізми руху процесів, через які втілюється одночасно і публічний, і приватний інтереси, а їх часто непродумана нормативна регламентація на практиці призводить до зіткнення цих інтересів. Все це, звісно, формує аутентичний варіант співвідношення публічного та приватного права, який потребує відповідного вивчення та в необхідних випадках трансформації з метою удосконалення.

В умовах глобалізованого світу, інтегрованої економіки, проблем формування в Україні правової соціальної держави та громадянського суспільства, суперечностей розвитку національної правової системи, недостатньої ефективності правового регулювання суспільних відносин в Україні проблема співвідношення приватного та публічного права потребує переосмислення, більш глибокого дослідження реалій, проблем та можливостей інтеграції західноєвропейського правового досвіду в контексті гармонійного поєднання публічного та приватного права в національну правову систему, концептуального напрацювання та належної теоретичної аргументації механізмів забезпечення оптимального балансу публічних і приватних інтересів, з чого й випливає **актуальність дослідження проблеми співвідношення публічного та приватного права.**

Звісно, останні два десятиліття відзначені активним інтересом вітчизняних вчених-юристів до проблеми співвідношення публічного та приватного права, що втілюється в ряд публікацій, в основному, галузевого характеру. А ось кількість публікацій загальнотеоретичного плану досить невелика, а у вказаному контексті – взагалі обмежена. Серед загальнотеоретичних дисертаційних досліджень можна згадати хіба що роботи О. В. Гончарук [2] та Б. М. Дроніва [3]. Звісно, окремих аспектів вказаної проблематики торкались в дисертаційних дослідженнях, присвячених іншим загальноправовим питанням (див., наприклад, праці [4-6]). Окрім праць вищезгаданих авторів, в яких опубліковані ре-

зультати їх дисертаційних досліджень, зустрічаються поодинокі публікації, присвячені власне співвідношенню публічного та приватного права (див., наприклад, праці [7-11]). Тому з впевненістю можна стверджувати, що проблема співвідношення приватного та публічного права в сучасній національній правовій системі потребує комплексного загальнотеоретичного дослідження. Все вищесказане підводить до думки про необхідність детальної розробки вказаних питань на рівні загальнотеоретичної юриспруденції, формування цілісної концептуальної основи співвідношення публічного та приватного права. При цьому, однією з найперших теоретико-методологічних проблем співвідношення публічного та приватного права, звичайно, слід визнати питання формування тезаурусу, що містив би адекватні терміни для позначення цього феномену та визначення виражених ними понять.

Основною **метою**, на досягнення якої спрямована дана стаття, є формування термінологічного апарату понятійного відображення співвідношення публічного та приватного права.

Для досягнення поставленої мети будуть проаналізовані основні правові категорії та терміни, що застосовуються для когнітивного відображення співвідношення публічного та приватного права як двох підсистем права на сучасному етапі розвитку.

У сучасній юридичній літературі публічне та приватне право розглядаються як якісно різні галузі правового регулювання, два різні “юридичні континенти”, дві різні “юридичні галактики” [12, с. 163], функціонально-структурні підсистеми права [13, с. 29-30], “суперблоки” або “супергалузі” права [14, с. 129], або й просто як “галузі права” (див., наприклад, [5, с. 44]). Не вдаючись до аналізу сутності публічного та приватного права, а також понятійно-термінологічного виразу останніх як структурних складових позитивного права, зосередимось лише на понятійному відображенні співвідношення публічного та приватного права, що, як вже було сказано вище, є однією з суто теоретико-методологічних проблем вказаного напрямку.

Як відомо, ще старогрецькі філософи виходили з іманентної для їх способу філософування аксіоми: перш ніж починати будь-яку дискусію, слід домовитися про визначення понять, окреслити

її термінологічний апарат. Оскільки ж понятійний апарат будь-якої науки, в тому числі і юридичної, не залишається незмінним, а в науковій мові часто спостерігається полісемічність та синонімія мовних засобів вираження наукових знань (що на практиці в кращому випадку часто призводить до непорозумінь в дискусіях або недоцільного переключення з розгляду предметних проблем на суто термінологічні питання, а в гіршому – до формально-логічних та змістовних помилок в процесах пізнання та трансформації реальності), часто виникає нагальна потреба переосмислити термінологічну основу тієї чи іншої галузі наукових знань, визначитись з окремими юридичними термінами, що складають понятійний апарат розглядуваної проблематики.

В цьому плані, насамперед, варто з'ясувати, що являє собою феномен співвідношення публічного та приватного права, який найчастіше відображається термінами “дихотомія права” та “дуалізм права”, а також іншими спорідненими з ними правовими категоріями. При цьому в номінуванні співвідношення публічного та приватного права використовується ціла палітра термінів, серед яких найбільш поширеними є “дихотомія”, “дуалізм”, “конвергенція” (до речі, іноді для протилежного до конвергенції процесу вживається ще й термін “дивергенція”), “дифузія”, “синергія”, “взаємодія”, “взаємовплив”, “взаємне проникнення”, “інтеграція”.

Таке розмаїття термінів, якими позначається вказаний феномен, свідчить швидше не стільки про діалектичний підхід до визначення сутності співвідношення публічного та приватного права, скільки про певну термінологічну неупорядкованість, яка значною мірою призводить до труднощів у змістовному вирішенні практичних питань. Тому нагальною є потреба створення цілісної та упорядкованої системи понять, в якій би виключалась будь-яка полісемічність і синонімія слів, термінологічна неупорядкованість і неузгодженість, що потребує ґрунтовних досліджень вказаної проблематики і, звісно, далеко не вичерпується аспектами, окресленими в даній статті.

Очевидно, найбільш універсальною в цьому плані є філософська категорія зв'язку як “синтетичної єдності багатоманітного”

[15, с. 222], що визначається як “співвідношення між різними факторами, явищами, подіями [...], засноване на взаємозалежності і взаємообумовленості” [16, с. 504]. При цьому взаємозв’язок “виражає спосіб існування сукупності об’єктів [...], коли стан (властивості, зміна) кожного з об’єктів зумовлює (чи здатен зумовлювати) стан (властивості, зміну) інших об’єктів і, в свою чергу, зумовлений (чи може бути зумовленим) ними, залежить від них” [15, с. 78], відношення розглядається як “вид зв’язку речей або властивостей, що визначається сторонами відношення і, в свою чергу, сам їх визначає” [15, с. 86], і, відповідно, співвідношення – “взаємне відношення, взаємний зв’язок, взаємна залежність різних величин, предметів, явищ” [17, с. 516]. З огляду на це, публічне та приватне право розглядають у їх співвідношенні, що передбачає виділення моментів їх єдності, відмінності та взаємодії, які фіксують як статичний, так і динамічний аспекти такого співвідношення.

Гносеологічне відображення статичного аспекту співвідношення публічного та приватного права зумовили існування в юридичній літературі таких термінів як “дихотомія права” (див., наприклад, праці [2], [7], [9]) та “дуалізм права” (див., наприклад, [1]). Щоправда, при використанні вказаних термінів відповідними дослідниками зовсім не відкидається взаємодія (динамічний аспект) публічного та приватного права.

Разом з тим, етимологічне навантаження цих термінів не зовсім відповідає явищам, що на сьогодні відображаються ними. Так, дихотомія найбільш узагальнено визначається як поділ цілого на дві частини, а в логіці це зводиться до поділу за ознакою суперечності. При цьому основою поділу виступає наявність чи відсутність деякої ознаки, а в результаті дихотомічного поділу родового поняття отримують два видові поняття, що перебувають у відношенні суперечності і є підпорядкованими родовому поняттю [15, с. 157-158]. Як бачимо з визначення, в строгому розумінні двочленний поділ права на публічне і приватне не має всіх ознак дихотомії, оскільки публічне та приватне право як підсистеми права не перебувають в строгому протиставленні і не розглядаються як протилежні його частини, а як взаємопов’язані, взає-

модіючі складові єдиного цілого, внаслідок чого досить важко провести межу між ними. При цьому, очевидно, ознаки дихотомії більше притаманні поділу інтересів на публічний та приватний, що розглядається в якості одного з ключових критеріїв поділу права на публічне і приватне, а також деяким аспектам, елементам, інструментам публічного та приватного права, хоч і не повною мірою.

Дуалізм же розглядається як філософська позиція, що виходить із визнання подвійності (двоїстості, бінарності) субстанцій, або першоначал світу (духа і матерії); рівнів пізнання (наприклад, трансцендентального та емпіричного), морально-етичних начал (добра і зла) [15, с. 175]. Причому, така подвійність мислиться як діалектична єдність та боротьба протилежностей, що значною мірою більше характерне знову ж таки для публічного та приватного інтересів, а не підсистем права, які опосередковують їх втілення.

До речі, словосполучення “дихотомія права” та “дуалізм права” видається більш коректним вживати щодо співвідношення природного та позитивного права, “букви” і “духу” права, ніж взаємозв’язку публічного та приватного права.

Разом з тим, вищесказане не слід розглядати як абсолютну перешкоду для використання термінів “дихотомія права” та “дуалізм права” для позначення окремих аспектів, факторів, критеріїв, елементів співвідношення публічного та приватного права. Але оскільки останні, поза всяким сумнівом, не слід розглядати як суто статичні компоненти права, а швидше як динамічні функціонально-структурні підсистеми права, що опираються на різні стратегії, моделі правового регулювання, то, очевидно, слід глибше аналізувати вказане співвідношення, в тому числі й термінологічно, не обмежуючись при цьому аспектами їх співставлення чи протиставлення.

Про умовність межі між публічним та приватним правом йшлося в юридичній літературі вже на початку ХХ ст. Так, І. А. Покровський звертав увагу на те, що в кожний даний момент межа між цими двома сферами права не передбачає різкої демаркаційної лінії, оскільки по обидва боки цієї межі, як у сфері публічно-

го, так і у сфері приватного права завжди є більші або менші відступи в бік протилежного принципу [18, с. 43], а Н. Л. Дювернуа вів мову про те, що право має завданням примирення двох протилежних прагнень – до відособленості та до спільності, і дійсне примирення цих прагнень в окремих юридичних інститутах дає розходження публічного і приватного права [19, с. 53].

Зрештою, в сучасній західній юридичній літературі доволі часто вказується, що класичний дуалізм права (йде мова про дуалізм публічного та приватного права) все більше втрачає свою переконливість [20, с. 15].

Динамічний аспект співвідношення публічного та приватного права в універсальному плані найбільш доцільно виразити категорією “взаємодія”, яка “відображає особливий тип відношення між об’єктами, при якому кожний з об’єктів діє (впливає) на інші об’єкти, приводячи до їх зміни, і водночас зазнає дії (впливу) з боку кожного з цих об’єктів, що, в свою чергу, зумовлює зміну його стану” [15, с. 77], а отже, є вужчою за обсягом від розглянутих вище категорій “зв’язок”, “взаємозв’язок”, “відношення”, “співвідношення”, оскільки характеризує динамічні зміни, взаємний вплив (дію) публічного та приватного права. При цьому, цілком очевидно, що категорії “взаємодія” і “взаємовплив” (як і категорії “дія” і “вплив”) в означеному контексті є синонімічними, а отже при номінуванні відповідних явищ взаємозамінними.

Треба сказати, що іноді сучасний стан співвідношення публічного та приватного права, який характеризується активними процесами взаємовпливу, взаємопроникнення, умовно відображається поняттям дифузії публічного та приватного права (див., наприклад, [21, с. 212]). Видається, що навряд чи доцільно запозичувати з фізики термін “дифузія” для відображення процесу взаємного впливу публічного та приватного права, внаслідок чого відбувається взаємне “проникнення” регулятивних інструментів з однієї підсистеми в іншу, оскільки вказаний зв’язок можна виразити через категорії “взаємодія” і “взаємовплив” з відповідною конкретизацією за допомогою інших слів (наприклад, “запозичення”, “проникнення”, “зближення”).

Немає й потреби використовувати для цих цілей терміни “інтеграція” та “синергія”, оскільки інтеграція як “об’єднування чо-

го-небудь у єдине ціле” [22, с. 35] не відповідає сутності процесів взаємодії публічного та приватного права, адже природа права як феномену вже є єдиною, не зважаючи на різноманітність його формально-юридичних джерел, механізму та інструментів впливу, а синергія передбачає спільну дію певних об’єктів (див., [23, с. 527]), що цілком адекватно відображається категоріями “взаємодія” і “взаємовплив”.

На сьогодні більшої популярності у вказаному вище контексті набуває активно використовуваний в юридичній компаративістиці термін “конвергенція” (правова конвергенція), яким найбільш узагальнено позначають процес взаємного зближення та проникнення різних національних правових систем та їх елементів. При цьому слід відзначити, що сучасний розвиток романо-германського права свідчить швидше не про втрату значення поділу права на публічне та приватне, а про їх взаємопроникнення, взаємовплив, конвергенцію відповідних сфер, режимів, принципів та методів правового регулювання, їх взаємозалежність і, навіть, їх неможливість діяти ізольовано одна від одної.

В сучасній юридичній науці процеси “взаємопроникнення режимів правового регулювання з публічних сфер у приватні і навпаки” розглядаються як “одна з істотних ознак їх еволюції в сучасних умовах”, а межі між цими сферами констатуються як такі, що “постійно змінюються, що зумовлено складними і суперечливими процесами, які відбуваються в реальному житті” [24, с. 147], але при цьому процеси взаємопроникнення публічного і приватного права не виключають дуалізм права, який продовжує існувати [1, с. 29], хоч і констатується неможливість в сучасних умовах проведення “чіткої межі між публічним і приватним правом, розташувавши по ту чи іншу його сторону галузі позитивного права” [1, с. 29-30].

Взаємозалежність публічного та приватного права в найбільш загальному вигляді зводиться до наступного. Як відзначав Г. Елінек, “приватне право спирається на публічне право”, оскільки “усі приватні права пов’язані з публічно-правовим домаганням на визнання та захист” [25, с. 374], і як цілком слушно відмічав Ю. О. Тихомиров, що для галузей приватного права публічне право

формує загальні принципи правотворчості та правозастосування, визначає загальні правозахисні процедури, забезпечує “правові еталони”, “правові рівні”, які життєво необхідні громадянину [13, с. 345], а приватне право, в свою чергу, впливає на публічне через визначення змісту та меж суб’єктивних прав та приватних інтересів суб’єктів права, визнання та захист яких здійснюється через публічно-правові механізми та процедури. Так, наприклад, публічне право може обмежувати окремі правомочності власника, зокрема, щодо розпорядження деякими видами майна, внаслідок чого блокується необмежене панування окремої особи над ним. Особливо це стосується випадків, коли необхідно попередити чи перешкодити зловживанню правом. Взаємозалежність публічного та приватного права проявляється і при відчуженні об’єктів приватної власності в публічних інтересах (звісно за умови забезпечення справедливого балансу між приватними та суспільними інтересами), обмеженні прав і свобод людини з мотивів безпеки (при умові забезпечення балансу між свободою та безпекою).

Як бачимо, конвергенція публічного та приватного права передбачає формування ще глибших взаємозв’язків між цими підсистемами права.

В загальній теорії права іноді виділяють такі три основні напрями конвергенції підсистем публічного та приватного права: 1) проникнення принципів, методів та інститутів публічного права у галузі приватного права; 2) проникнення принципів, методів та інститутів приватного права у галузі публічного права; 3) формування комплексних (змішаних, гібридних) галузей та інститутів права [3, с. 71-72]. Внаслідок цього “у приватному праві з’являються обумовлені публічними інтересами обмеження, заборони і обов’язки, характерні насамперед для публічного права”, а “публічне право, у свою чергу, збагачується зобов’язальними, договірними положеннями, процедурами та інститутами, що мають приватноправове походження” [3, с. 97-98].

Звісно, виділені напрями конвергенції публічного та приватного права лише схематично, в загальних рисах визначають зміст, природу та систему досліджуваного феномену, а форм його прояву ще більше. Лише глибокий аналіз дозволить це виявити та дослідити на концептуальному рівні.

Таким чином, співвідношення публічного та приватного права включає статичний (атрибутивна та структурно-субстанційна єдність і відмінність) та динамічний (функціональна взаємодія) аспекти. Статичний аспект співвідношення публічного та приватного права передбачає їх нормативно-інституційне розмежування (поділ), що не має всіх ознак дихотомії чи дуалізму в строгому їх розумінні через умовність межі між вказаними підсистемами права та наявність складних механізмів взаємодії між ними, внаслідок чого терміни “дихотомія права” та “дуалізм права” в зазначеному контексті можна використовувати з відповідними застереженнями лише в силу традицій, що склалися в юриспруденції. Динамічний аспект співвідношення публічного та приватного права характеризує активні зміни, взаємодію, взаємовплив публічного та приватного права через механізм взаємного зближення та проникнення їх елементів та інструментів, внаслідок чого формуються глибокі взаємозв’язки між цими структурно-функціональними підсистемами права, що дозволяє визнати найбільш адекватним для відображення цих явищ термін “конвергенція”, а також відмовитись від синонімічних до нього в певному розумінні та не зовсім відповідних термінів “дифузія”, “інтеграція”, “синергія”.

1. Майданик Р. *Право України: дуалізм і система // Приватне право: науковий журнал: додаток до юридичного журналу «Право України» / Редакція журналу «Право України». – Київ, 2013. – № 1. – С. 26-41.*
2. Гончарук О. В. *Дихотомія права: право публічне та право приватне: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Ольга Володимирівна Гончарук. – К., 2006. – 206 с.*
3. Дронів Б.М. *Взаємовплив приватного і публічного права: сучасна континентально-європейська теорія і практика: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Борис Мирославович Дронів. - К., 2012. - 192 с.*
4. Банчук О. А. *Проблема розмежування публічного і приватного права у правовій думці України XIX – початку XX століття: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Олександр Анатолійович Банчук. – К., 2007. – 213 с.*
5. Сивий Р. Б. *Приватне право в системі права України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Роман Богданович Сивий. – Л., 2006. – 231 с.*

6. Гуняк О. Я. *Приватний і публічний інтереси у праві: теоретико-правове дослідження: Дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Олександра Ярославівна Гуняк. - Івано-Франківськ, 2016. - 232 с.*
7. Харитонов Є. О., Харитонова О. І. *До питання про значення дихотомії "приватне право – публічне право" / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонова // Вісник Академії правових наук України. – 2000. – № 2. – С. 83-88.*
8. Погребняк С. П. *Поділ права на публічне і приватне (загальнотеоретичні аспекти) / С. П. Погребняк // Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 12. - X. : Право, 2006. - С. 3-17.*
9. Шев'як О. В. *Проблема дихотомії приватного і публічного права в сучасній юриспруденції: теоретико-методологічні аспекти / О. В. Шев'як // Держава і право. – 2010. – Вип. 47. – С. 81–88.*
10. Шилінгов В. С. *Поділ права на приватне та публічне як фундаментальна засада правової системи демократичного суспільства / В. С. Шилінгов // Часопис Київського університету права. - 2012. - № 1. - С. 48-51.*
11. Макух О. В. *Вихідні засади співвідношення приватного та публічного при правовому регулюванні / О. В. Макух // Форум права. - 2012. - № 2. - С. 432-436.*
12. Алексеев С. С. *Восхождение к праву. Поиски и решения / С. С. Алексеев. – М.: Норма, 2001. – 752 с.*
13. Тихомиров Ю. А. *Публичное право: учебник / Ю. А. Тихомиров. – М.: БЕК, 1995. – 496 с.*
14. Сібільов М. *Загальна характеристика сфери приватного права / М. Сібільов // Вісник Академії правових наук України. – 2001. – № 2(25). – С. 123–135.*
15. *Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди; редкол.: В. І. Шинкарук (голова). – К.: Абрис, 2002. – 742 с.*
16. *Словник української мови: в 11 т. / [ред. колег. І. К. Білодід (голова) та ін.]. – К.: Наукова думка, 1970-1980. – Т. 3. – К.: Наукова думка, 1972. – 744 с.*
17. *Словник української мови: в 11 т. / [ред. колег. І. К. Білодід (голова) та ін.]. – К.: Наукова думка, 1970-1980. – Т. 9. – К.: Наукова думка, 1978. – 920 с.*
18. *Покровский И. А. Основные проблемы гражданского права / И. А. Покровский. – М. : Статут, 1998. – 353 с.*

19. Дювернуа Н. Л. *Чтения по гражданскому праву : в 2 т. – Т. 1: Введение и часть общая / Н. Л. Дювернуа. – СПб. : Тип. М. М. Стасюлевича, 1902. – 246 с.*
20. Жалинский А., Рерихт А. *Введение в немецкое право / А. Жалинский, А. Рерихт. – М.: Спарк, 2001. – 767 с.*
21. Гаджиев Г. А. *Конституционные принципы рыночной экономики (развитие основ гражданского права в решениях Конституционного Суда Российской Федерации) / Г. А. Гаджиев. – М.: Юристъ, 2002. – 286 с.*
22. *Словник української мови: в 11 т. / [ред. колег. І. К. Білодід (голова) та ін.]. – К.: Наукова думка, 1970-1980. – Т. 4. – К.: Наукова думка, 1973. – 840 с.*
23. *Словник іншомовних слів / Уклад.: С. М. Морозов, Л. М. Шкарпунта. – К.: Наук. думка, 2000. – 680 с.*
24. *Загальна теорія держави і права. Підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. – К.: Ваіте, 2016. – 392 с.*
25. Еллинек Г. *Общее учение о государстве / Г. Еллинек. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2004. – 752 с.*

Андріюк В.В. Проблемні питання понятійного відображення співвідношення публічного та приватного права

В статті автор намагається акцентувати увагу на проблемі понятійного відображення співвідношення публічного та приватного права в контексті їх взаємодії. При цьому автор здійснив спробу аналізу існуючої термінології, що виражає співвідношення публічного та приватного права в національній правовій системі.

Ключові слова: публічне право, приватне право, взаємозв'язок, співвідношення, взаємодія, дихотомія права, дуалізм права, правова конвергенція.

Андріюк В.В. Проблемные вопросы понятийного отражения соотношения публичного и частного права

В статье автор пытается акцентировать внимание на проблеме понятийного отражения соотношения публичного и частного права в контексте их взаимодействия. При этом автор предпринял попытку анализа существующей терминологии, выражающей соотношение публичного и частного права в национальной правовой системе.

Ключевые слова: публичное право, частное право, взаимосвязь, соотношение, взаимодействие, дихотомия права, дуализм права, правовая конвергенция.

Andriyuk V.V. Problematic issues of the conceptual representation of the relation of public and private law

In the article the author tries to focus on the problems of conceptually reflecting the relation of public and private law in the context of their interaction.

At the same time, the author attempted to analyze the existing terminology, which expresses the relation of public and private law in the national legal system.

The modern thesaurus of the relation between public and private law covers a whole range of terms, among which the most common are «dichotomy», «dualism», «convergence», «diffusion», «synergy», «interaction», «mutual influence», «mutual penetration», «integration».

The author concludes that the relation of public and private law includes static and dynamic aspects. The static aspect of the relation of public and private law implies their normative-institutional separation (distribution), which does not have all the signs of dichotomy or dualism in their strict understanding, because of the conventionality of the boundary between the specified subsystems of law and the existence of complex mechanisms of interaction between them, as a result of which the terms «dichotomy of law «And» dualism of law «can be used with appropriate reservations only because of the traditions that have developed in the jurisprudence. The dynamic aspect of the relation of public and private law characterizes the active changes, interaction, mutual interaction of public and private law through the mechanism of mutual rapprochement and penetration of their elements and tools, resulting in deep interconnection between these structural functional subsystems of law, which makes it possible to recognize the most adequate for the reflection of these phenomena the term «convergence», as well as the abandonment of synonymous to it in a certain context and not quite relevant terms «diffusion», «and integration», «synergy».

Keywords: public law, private law, interconnection, correlation, interaction, legal dichotomy, legal dualism, legal convergence.

Присташ Л.Т.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ СРСР НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

УДК 342.19

Діяльність радянських органів внутрішніх справ, передусім у західноукраїнському регіоні, характеризувалась поліфункціональністю. Разом із традиційними видами правоохоронної діяльності до їх компетенції входило вирішення інших специфічних завдань – політичних, військово-мобілізаційних, господарських, агентурно-оперативних, репресивних.

Цілковита утаємниченість свого часу стала підґрунтям для багаточисельних викривлень та фальсифікації історії органів внутрішніх справ та спровокувала розвиток заангажованого антинаукового підходу у вивченні їхньої різнобічної діяльності.